

άλιπος επίθ. Πελοπν. (Ἡλ.) κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ στερεητ. ἄ- καὶ τοῦ οὖσ. *λίπος*. Πβ. μεταγν. *εἰπής*.

1) Ὁ μὴ ἔχων λίπος, ἄπαχος : *Κρέας ἄλιπο*. Συνών. *λίπαρος*. Πβ. *ἀλίπαρος*. 2) Ἰσχνός, ἀδύνατος : *άλιπος ἄνθρωπος*.

άλισαντίστικα ἐπίρρ. ἀμάρτ. *άλισαδίστικα* Κρήτ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Οὕτως ὥστε ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐνὸς νὰ εὐρίσκεται πρὸς τοὺς πόδας τοῦ ἄλλου : *Ἐκοιμηθήκανε ἄλισαδίστικα*.

άλισιβεριζομαι Νάξ. (Ἀπύρανθ.) κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ οὖσ. *ἀλίσιβερισι*.

Συναλλάσσομαι ἐμπορικῶς : *Ἀλίσιβεριζεται καὶ ὀφτός ὁ καμένος καὶ βγάνει τὸ ψωμί του*. Συνών. *νταραβερίζομαι*.

άλισιβερίσι τό, *ἀλιῖβερίδι* Καππ. *άλισβερίσι* πολλαχ. *ἀλιῖβερίθ* Πόντ. (Σάντ. Χαλδ. κ. ἄ.) *άλισβιρίσ* βόρ. ιδιώμ. καὶ Καππ. (Σινασσ.) Μεγίστ. *άλισβαρίσ* Ἡπ. *άλισβερίσι* σύννηθ. καὶ Πόντ. (Ἰνέπ.) *ἀλίχι-βερίσι* Κρήτ. *ἀλονῖβερίθ* Πόντ. (Κοτύωρ. κ. ἄ.) *ῥισβιρίσ* Θεσσ. (Καρδίτς.) *ῥισβερίσι* Ζάκ. Κεφαλλ. (καὶ *άλισβερίσι*) *άλισφερίσι* Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.) *άλισφερίσ* Τήν. *άλισφερίσι* Θράκ. (Σηλυβρ.) *άλισφερίσ* Προπ. (Κύζ.) *άλισφερίσι* Βιθυν. (Κατιρ.) *άλισοβέρσο* Κρήτ. Πελοπν. (Μεγαλόπ.) κ. ἄ. *άλισβέρισι* ἦ, Πελοπν. (Ἀδρίτς.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *alıs veris*.

1) Δοσοληψία, συναλλαγὴ, ἐμπορικὴ σχέσις κοιν. καὶ Καππ. (Σινασσ. κ. ἄ.) Πόντ. (Ἰνέπ. Κοτύωρ. Σάντ. Χαλδ. κ. ἄ.): *Ἐχομενε ἄλίσιβερίσι μαζί* Κρήτ. Δὲ γίνεται *άλίσιβερίσι* ὅς τῇ διάταξιν (ἀγοράν) Ἰθάκ. *Ἐχ' ἄλίσιβιρίσ* αὐτεῖνον τοὺν μαγαζὶ Στερελλ. (Αἰτωλ.) || Παροιμ. *Μὲ τὸ δικό σου φάγε, πὶε καὶ ἄλίσιβερίσι μὴν κάνης* (αἱ μεταξὺ φίλων καὶ συγγενῶν ἐμπορικαὶ σχέσεις προξενοῦν διὰ λόγους συμφέροντος φιλονικίας, αἱ ὁποῖαι διακόπτουν τὰς ἀγαθὰς σχέσεις) πολλαχ. *Μὲ τὸ σενό σ' φά καὶ πία καὶ ἀλιῖβερίθ* μ' εὐτάς (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Χαλδ. Συνών. *άλισιβέρισμα*, *νταραβέρι*. 2) Σχέσις ἐρωτικὴ Στερελλ. (Αἰτωλ.): *Ἐχ' ἄλίσιβιρίσια αὐτεῖν* ἢ τοιοῦπα μ' αὐτὸ τοῦ πιδί.

άλισιβέρισμα τό, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀλίσιβερίζομαι*.

Ἀλίσιβερίσι 1. Συνών. *άλισιβερισμός*.

άλισιβερισμός ὁ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀλίσιβερίζομαι*.

Ἀλίσιβέρισμα, ὁ ἴδ.

άλισιβεριτζής ὁ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *ἀλιῖβεριτζής* Πόντ. (Σάντ. Χαλδ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ οὖσ. *ἀλίσιβερίσι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -τζής.

Ὁ ἐμπορικῶς συναλλασσόμενος.

άλισκορδα ἐπίρρ. Ἡπ. *άλισκουρδα* Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

1) Κακῶς ἐνθ' ἄν.: *Ἐφυγ' ἄλίσκουρδα* (κακὴν κακῶς) Ζαγόρ. 2) Αἰφνιδίως ἐνθ' ἄν.: *Πιτάχ'κα ἄλίσκουρδα* Ζαγόρ.

άλισμαν τό, Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀλίζω*.

Ἀλάτισμα: *Τῇ φασὶ τ' ἄλισμαν*.

άλισπαρτος ἐπίθ. ἀμάρτ. *ῥισπαρτος* Καππ. (Σινασσ.)

Τὸ μεσν. ἐπίθ. *ἀλίσπαρτος* = ἡ γῆ ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων δρωθεῖσα καὶ εἴτα δι' ἄλατος πρὸς ἐντελῆ ἀφανισμόν σπαρεῖσα. Ἰδ. ΦΚουκουλ. ἐν Ἡμερολ. Μ. Ἑλλάδ. 1927 σ. 237.

Ὁ οἶονεὶ δι' ἄλατος σπαρεῖς πρὸς πλήρη ἀφανισμόν: Φρ. *Νέτον ῥισπαρτο* (ἐγινε ἄλ., ἐντελῶς κατεστράφη).

άλισσία ἦ, Τήν. — Λεξ. Ἡπίτ. *άλισσιὰ* Θράκ. (Μυριόφ.) — Λεξ. Λάουνδ. *άλισσιὰ* Χίος κ. ἄ. *ἀλ'σσιὰ* Κυδων. Λέσβ. Μακεδ. (Θεσσαλον.) Σάμ. Σκυρ. *άλουσσία* Ἀντικύθ. Κύπρ. Νίσυρ. *άλουσσιὰ* Ἀθῆν. Ἰκαρ. Ἰων. (Σμύρν.) Κρήτ. Μῆλ. Μύκ. Σέριφ. Σίφν. Χίος *άλουσσὰ* Εὐβ. (Κάρυστ.) Θήρ. Ἰκαρ. Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *άλουδδὰ* Χίος (Μεστ.) *άλουσσου* Θήρ. *άλουσση* Passow Carm. popular. 315.

Ἐκ τοῦ Ἑνετ. *lissia*. Ἡ λ. καὶ παρὰ Πορτ. Περὶ τοῦ τύπ. *άλουσσία* πβ. *άλισσίβα* - *άλουσσίβα*. Τὸ *άλουσσὰ* καὶ παρὰ ΑΛάνδρ.

Υἰδωρ θερμὸν μετὰ τέφρας ἀναμειγμένον καὶ κατασταλαγμένον, χρήσιμον μάλιστα μὲν πρὸς καθαρισμὸν λευκῶν ἐνδυμάτων, ἀλλὰ καὶ πινακίων καὶ ἄλλων μαγειρικῶν σκευῶν ἢ πρὸς λουσίαν τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ σώματος καθόλου ἢ πρὸς κατασκευὴν σάπωνος ἐνθ' ἄν.: *Ἐ, ποῦ νὰ σε κάψ' ἢ ἄλουσσὰ!* (ἀρὰ) Ἰκαρ. || Ἀσμ.

Εἶντα μοῦ δίνεις, λυγερή, νὰ πὰ νὰ σοῦ τὸν φέρω;

— *Κάνω ἄλισσιὰ καὶ λούνω σε, χτένι καὶ σὲ χτενίζω* Χίος

Κόρη, σὰν μοῦ τὸν ἐπαινᾷς, πὰς νὰ μοῦ τὸνε φέρης;

βράσ' ἄλουσση καὶ λούσε με, μὲ χτένι χτενίσέ με.

Passow ἐνθ' ἄν. Συνών. *ἀθόγαλος*, *ἀθουδιά*, *άλισσίβα*, *θερμό*, *θολόσταχτη*, *καθιστή*, *κατασταλαή*, *κατασταλαχτή*, *κατενή*, *μπουγάδα*, *πιπιλιά*, *σταχτόνερο*.

άλισσιάζω ἀμάρτ. *άλισσιάζ-ζω* Χίος (Πυργ.)

Ἐκ τοῦ οὖσ. *άλισσία*.

Καθαρίζω δι' ἄλίσσιβας τὴν σταφίδα. Συνών. *άλισσιβιάζω* 1.

άλισσίβα ἦ, *λίσσιβα* Νάξ. Πελοπν. (Μεσσ.) *λεοσίβα* Χασιώτ. Γεωργ. Ἡμερ. 5 *άλισσίβα* κοιν. *άλισσίφα* Σύμ. *ἀλεοσίφα* Ρόδ. *άλισσοῦφα* Μεγίστ. *ἀλ'σσίβα* Ἡπ. (Ζαγόρ. κ. ἄ.) Λέσβ. Μακεδ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ. ἄ. *ἀλ'τοίβα* Θεσσ. *άλουσσίβα* Κύπρ. Μακεδ. Πάρ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *lisciva*. Ὁ τύπ. *άλουσσίβα* κατὰ παρετυμ. πρὸς τὸ *ἐλουνσα* ἄορ. τοῦ ρ. *λούω*. Πβ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,280.

1) *Ἀλίσσιὰ*, ὁ ἴδ., κοιν.: *Κάνω ἄλίσσιβα καὶ ρίχνω ὅς τὰ ροῦχα*. *Ἐκαμα ἄλίσσιβα γὰ νὰ πλύνω τὰ πιάττα κοιν.* || Φρ. *Σὰν ἄλισσοῦφα ναιν* (ἐπὶ ὑδροπέποντος, εἰς τὸν ὁποῖον ἤρχισεν ἡ σῆψις) Μεγίστ. *Τοῦ ὅδε τὴν ἄλίσσιβα* (τὸν ἐπέπληξε δεινῶς. Ἰσως ἐλέχθη τοῦτο κατ' ἀναλογ. τῆς φρ. *τοῦ ὅδε ἕνα λούσιμο*) ἄγν. τόπ. *Ἐκατσεν σὰν τὴν ἄλουσσίβα* (ἐπὶ ὀργῆς πραινθείσης ὡς ἡ ἄλίσσιβα, ἣτις παρερχομένου τοῦ χρόνου κατακάθεται καὶ τὸ νερὸν γίνεται διαυγές) Κύπρ. 2) Διάλυσις τέφρας καὶ ποτάσας, διὰ τῆς ὁποίας καθαρίζουν τὴν σταφίδα Κρήτ. 3) Διάλυσις

καυστικού καλίου ή καυστικού νάτρου (ποτάσας ή σόδας) χρήσιμος διά τήν κατασκευήν σάπωνος ΠΓενναδ. Έλλην. γεωργ. 1,187.

***άλισσιβερί** τό, άλισσουφερί Νίσυρ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άλισσιβερή*, δι' ὃ ἰδ. *άλισσιβερός*.

Δοχεῖον συνήθως πήλινον χρήσιμον πρὸς παρασκευήν ἢ ἐναπόθεσιν τῆς ἀλίσσιβας.

άλισσιβερός ἐπίθ. ἀμάρτ. *άλουσσουδερός* Κρήτ. *άλισσιβερή* ή, Αἴγιν. *άλισσιφερή* Σύμ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άλισσίβα* καί τῆς παραγωγικῆς καταλ. -*ερός*.

Α) Κυριολ. 1) Διάβροχος (κυρίως ἐκ τῆς ἀλίσσιβας), ἐπὶ γυναικὸς Κρήτ.: *Βρεμένη* καὶ *άλουσσουδερή*. 2) Οὐσ., δοχεῖον συνήθως πήλινον χρήσιμον πρὸς παρασκευήν ἢ ἐναπόθεσιν τῆς ἀλίσσιβας Αἴγιν. Σύμ.: *ἄσμ.

Καὶ δὲ σὲ καταδέχομαι παλούκι 'ς τὴν αὐλή μας
γὰ νὰ κρεμάῃ ἢ μάννα μου τὴν ἀλισσιβερή μας
(σκαωπτικόν) Αἴγιν. Συνών. *άλισσιβωτή*.

Β) Μεταφ. 1) Κακῶς ἐνδεδυμένος καὶ ρυπαρὸς, ἐπὶ γυναικὸς Κρήτ. 2) Ἀλλοπρόσαλλος, ἄστατος Κρήτ.

άλισσιβιάζω Λεξ. Μ. Έγκυκλ. (λ. *άλισσιβιάζω*) *άλουσσουδιάζω* Κρήτ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άλισσίβα*.

1) Καθαρίζω δι' ἀλίσσιβας τὴν σταφίδα Κρήτ. Συνών. *άλισσιάζω*. 2) Θέτω εἰς τὴν ἀλίσσιβαν τὰ πρὸς πλύσιν ροῦχα Λεξ. Μ. Έγκυκλ.

άλισσιβωτή ή, Προπ. (Κύζ.)

Έκ τοῦ ρ. *άλισσιβώνω.

Δοχεῖον περιέχον ἀλίσσιβαν. Συνών. *άλισσιβερή*, δι' ὃ ἰδ. *άλισσιβερός* **Α** 2.

άλισσόκουφα ή, Χίος

Έκ τῶν οὐσ. *άλισσά*, δι' ὃ ἰδ. *άλισσία*, καὶ *κούφα*, δι' ὃ ἰδ. *κόφα*.

Ὁ κόφινος, εἰς τὸν ὁποῖον θέτουν τὰ ἀσπρόρρουχα διὰ νὰ ἐπιχύσουν εἰς αὐτὰ τὴν ἀλίσσιαν. Συνών. *άλισσοκόφινον*, *μπουγαδοκόφινον*.

άλισσοκόφινον τό, Χίος

Έκ τῶν οὐσ. *άλισσά*, δι' ὃ ἰδ. *άλισσία*, καὶ *κοφίνι*.

*Αλισσόκουφα, ὃ ἰδ.

άλιστὸς ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ.)

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. *άλιστός*.

*Αλατισμένος.

άλιστρα ή, Σύμ.

Πιθανῶς ἐκ τοῦ ἀρχ. *άλίζω*.

*Αθροισμα, σωρός, ἐπὶ κλάδων, θάμνων κττ.: *Δέκ' ἀλίστερες εἶναι ὁ σωρός μας τὰ κλαδιά*.

άλισφακάκι τό, ἀμάρτ. *λουσφακάτσι Μεγίστ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άλισφάκι*.

Ὁ καρπὸς τοῦ ἐλελίσφακου. Συνών. *άλίσφακας* 2, *άλισφάκι* 1, *άλισφακίδα*, *άλισφακίδι*, *άλισφακόμηλο*, *φασκόμηλο*. [**]

άλισφακας ὁ, Λέσβ. *άλίσφακος* Σκυρ. *άλίσφατος* Στερελλ. (Αἰτωλ.) *λινίσφακας Σέριφ. *λilisφάκος Σίφν. *άλισφάκα* ή, Θεσσ. *άλίσφακο* τό, Πελοπν. *ἀνελίσφατο* Πάρ. *ἀλινίφασκο* Νάξ.

Έκ τοῦ μεταγν. οὐσ. *ἐλελίσφακος*, παρ' ὃ καὶ *ἐλελίσφακον*.

1) Τὸ φυτὸν *άλισφακῆς*, ὃ ἰδ., Θεσσ. Λέσβ. Πάρ. Πελοπν. Σέριφ. 2) Ὁ καρπὸς τοῦ ἐλελίσφακου Λέσβ. Πάρ. Πελοπν. Νάξ. Σίφν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλισφακάκι*. [**]

άλισφακῆς ή, κοιν. *άλισφατσέα* Αἴγιν. *ἀλίσφακῆς* Κῶς *λίσφακῆς Θεσσ. Θράκ. (Σηλυβρ.) Μακεδ. Σάμ. *λίσφατσά Κύμ. *λουσφατσά Μεγίστ. *λilisφакῆς Σίφν. *άλισπακέα* Κύθηρ. *λιγοσφακῆς Νάξ. *ἀνελίσφατσά* Πάρ. *ἀνελ'φατσά* Πάρ. *άλισφασκῆς* Ἀμοργ. Ἀττικ. Ἡπ. Ζάκ. Θήρ. Θράκ. Ἰθάκ. Κεφαλλ. Κύθν. Λέρ. Παξ. Πελοπν. —*Λεξ.* Λάουνδ. Βυζ. Ἡπίτ. *λίσφασκῆς Θράκ. (Σηλυβρ.) Σάμ. *άλισφαστσέα* Μέγαρ. *ἀλινίφασκῆς* Νάξ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άλίσφακας* κατὰ τὰ εἰς -*ῆς* ὄν. φυτῶν. Ἡ λ. καὶ παρὰ Πορτ. Παρὰ Βλάχ. *άλισφακία*.

Φυτὰ τοῦ γένους ἐλελίσφακου (*salvia*) τῆς τάξεως τῶν χειλανθῶν (*labiatae*) 1) Ἰδίως ἐλελίσφακον τὸ καλυκῶδες (*salvia calycina*). Συνών. *ἀγριοσφακῆς*. 2) Ἐλελίσφακον τὸ μηλοφόρον (*salvia pomifera*) μὲ τοὺς καρποὺς μηλοειδεῖς. Συνών. *μηλοσφακῆς*, *φασκομηλῆς*. 3) Ἐλελίσφακον τὸ φαρμακευτικόν (*salvia officinalis*), τὸ ἐλελίσφακον τοῦ Διοσκορ. (3,35) «*θάμνος... ἔχων φύλλα μηλέα κυδωνία ἐοικότα*». Συνών. *χαμωσφακῆς*. 4) Ἐλελίσφακον τὸ τρίλοβον (*salvia triloba*). 5) Ἐλελίσφακον τὸ σπονδυλωτὸν (*salvia verticillata*). Συνών. *άλίσφακας* 1, *άλισφάκι* 2, *άλισφακιδῆς*, *άλισφακίτσα*, *άλισφακόμηλο*. [**]

άλισφάκι τό, Εὐβ. (Κύμ.) Σύμ. *λουσφάτσι Μεγίστ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άλίσφακας*.

1) Ὁ καρπὸς τοῦ ἐλελίσφακου Μεγίστ. Σύμ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλισφακάκι*. 2) Τὸ φυτὸν *άλισφακῆς*, ὃ ἰδ., Εὐβ. (Κύμ.) [**]

άλισφακίδα ή, ἀμάρτ. *ἀλεσπακίδα* Πελοπν. (Μάν.)

Έκ τοῦ οὐσ. *άλισφακίδι*.

Ὁ καρπὸς τοῦ ἐλελίσφακου. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλισφακάκι*. [**]

άλισφακιδῆς ή, ἀμάρτ. *άλισφασκιδῆς* Κρήτ. *ἀντιφασκιδῆς* Κρήτ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άλισφακίδι*.

Τὸ φυτὸν *άλισφακῆς*, ὃ ἰδ. [**]

άλισφακίδι τό, ἀμάρτ. *ἀδισφασκίδι* Κρήτ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άλισφακῆς* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -*ίδι*.

Ὁ καρπὸς τοῦ ἐλελίσφακου. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλισφακάκι*. [**]

άλισφακίτσα ή, Μεγίστ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άλισφακῆς* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -*ίτσα*.

Τὸ φυτὸν *άλισφακῆς*, ὃ ἰδ. [**]

